

Buitenkans

Op 12 augustus 2013 begeef ik me op weg naar een toegangsweg tot de stad Groningen. Daar vlogen in 2003 veel oranje luzernevlinders en die wil ik ook nu weer gaan zien. Er is dit jaar immers een invasie van deze prachtige dieren.

Jaren geleden heeft de beheerder de bermen en de taluds ingezaaid met wilde bloemenmengsels. Nu staan er nog de restanten van. Luzerne, wilde cichorei, wilde peen en wat boerenwormkruid om er een paar te noemen. Als ik ter plaatse kom, verdwijnt mijn optimisme. Er is gemaaid en er resten een paar eilandjes met de eerder genoemde kruiden. Er is geen luzernevlinder te zien op de enkele overgebleven hoge klavers.

Blauwe bruintjes

Wel vliegen er heel veel icarusblauwtjes. De mannetjes zitten te pronken in het zonlicht. Ze zijn pas uit de pop en zien er dus spic en span uit. Ik wil de vrouwtjes vinden, omdat die veel interessanter zijn. Ze vertonen veel meer verschillen. De dames gedragen zich wat bedachtzamer, alsof ze op de vlucht zijn voor opdringerige mannetjes. Op deze vijftig vierkante meter vind ik zo'n vijftien blauwtjes. Daar word ik blij van. Ik zie bruine en blauwbruine blauwtjesvrouwtjes. Vooral de laatste hebben mijn voorkeur, omdat ze zo mooi kunnen glanzen.

Op deze locatie tel ik vijf vrouwtjes. Ik verbaas me er altijd over dat er minder vrouwelijke vlinders zijn dan mannelijke. Of ligt dat aan mij? Zijn ze er wel, maar zie ik ze niet? Na een paar uur weet ik welke vrouwtjes hier zitten. Ik herken ze aan hun schubbenpakje.

Nachtleven

Later in de middag, ik vermaak me hier nu al meer dan vijf uur, gaat de zon schuil achter een dik wolkenpakket. Mijn blauwe juweeltjes trekken zich terug en zetten zich neer op lange grashalmen. Wat ik al eerder had gezien gebeurt weer: ze zoeken elkaars gezelschap. De rivaliteit in fel zonlicht heeft plaatsgemaakt voor verdraagzaamheid bij gedempt licht. Mijn blauwtjesvolkje heeft zich verzameld op twee plekjes aan de rand van de oase. Daar wachten ze op de duisternis van de nacht, in een roerloos spiegelbeeld op een gedeelde gele halm.

De dag erna

De volgende dag ben ik er weer. Ik wil weten of dezelfde dieren er weer vliegen. Ik ken ze nu immers. Inderdaad ze zijn er nog. Ik kan ze makkelijk tellen – zestien – want ze zitten in de vroegte nog op hun plekje. Als de zon begint te schijnen komen de vlinders

Henk Dikkema

Icarusblauwtje: bilaterale gynandromorf.

tot leven en gaan ze op zoek naar voedsel of naar een partner voor een kortstondige affaire.

Er komt een donker mannetje voorbij vliegen. Of is het een licht vrouwtje? Met belangstelling volg ik de nieuweling. Deze wordt door een paringsdriftig mannetje achterna gezeten en verdwijnt in een klaver. Met belangstelling volg ik het duo. De nieuweling spreidt de vleugels niet, zoals een vrouwtje dat doet als het wordt belaagd. Ook geeft hij zijn achtervolger niet van katoen, zoals dat bij andere heren gebeurt. De aanval gaat er vandoor en mijn onderwerp blijft zitten en wandelt naar een tros bloemen om te foerageren. Dan doet hij zijn vleugels open en ik geef een schreeuw van opwinding.

Ik zie hetzelfde als waar Nabokov over schrijft in zijn boek 'Speak Memory'. Nabokov, naast schrijver ook fanatiek lepidopteroloog, beschrijft hoe hij als jongetje van acht geobsedeerd werd door een vlinderkist met daarin een mannelijk/vrouwelijk exemplaar. 'Geen sprieten en geen achterlijf' schrijft hij, 'alleen maar vleugels.' Ook ik zie alleen maar vleugels. Links die van een mannelijke vlinder en rechts de vleugels van een vrouwelijk exemplaar. Alles ineen. De volledige benaming voor een dergelijke afwijking is een bilaterale gynandromorf. De kans dat je er een tegenkomt is erg klein. Tijdens de celdeling is er in het eitje iets verkeerd gegaan. Het kan ook één deling later plaatsvinden. Dan wordt de afwijking niet bilateraal genoemd, maar spreken we van een mozaïek.

Mijn vreugdekreet is een passante niet ontgaan. Ze staat stil en vraagt: "Waar kijkt u naar?" Ik wijs haar de bijzondere vlinder aan. "Oh," zegt ze, "die is gefotoshopt en daarna hebben ze hem laten vliegen." ●

Tekst:

Henk Dikkema

www.vlinderskieken.nl